

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Anvisning om utdelning av vårdartiklar för egenvård 2025

Innehåll

1	Utdelning av vårdartiklar för egenvård	1
1.1	Remiss för vårdartiklar för egenvård	2
1.2	Registerföring av klienter	3
1.3	Beställning	3
2	Vårdartiklar för diabetiker.....	4
2.1	Blodsockermätare.....	4
2.2	Teststickor för blodsockermätning	4
2.3	Teststickor för ketoämnen.....	5
2.4	Blodprovstagare	6
2.5	Lansetter för blodprovstagning	6
2.6	Insulinsprutor och nålar till insulinpennor	6
2.7	Insulinpennor.....	6
2.8	Artiklar för insulinpumpar	6
2.8.1	Sensorer för diabetiker som använder insulinpump med sensor	6
2.8.2	System för blodsockerövervakning med sensor	7
3	Urologiska vårdartiklar	8
3.1	Urinkatetrar.....	8
3.2	Urinuppsamlingspåsar/tillbehör.....	8
3.3	Extern urinuppsamlare	8
3.4	Inkontinensskydd	8
4	Avföringsinkontinens	10
4.1	Tarmsköljningssystem.....	10
5	Artiklar för stomiskötsel/tillbehör	10
5.1	Artiklar för tarmstomi.....	10
5.2	Artiklar för urinstomi.....	10
5.3	Övriga stomiartiklar	10
6	Gastronomiartiklar	11
7	Trakeostomiartiklar.....	11
8	Övriga katetrar.....	11
9	Syrgaskoncentrator och syrgasflaska	11
10	Medicinsk pump	12
11	Artiklar för kontroll av INR-värde	12
12	Artiklar för central venkateter.....	12
13	CPAP-artiklar	12
14	Dräneringsset för pleuravätska	12

15	Vård i livets slutskede	12
16	Övriga vårdartiklar	12
17	Artiklar som inte omfattas av utdelningen	12

1 Utdelning av vårdartiklar för egenvård

Den centraliserade utdelningen av vårdartiklar för egenvård delar ut vårdartiklar som behövs för egenvård av långvarig sjukdom till invånarna i Västra Nylands välfärdsområde i enlighet med 24 § i hälso- och sjukvårdslagen. Vårdartiklar för egenvård när klienten behöver dem för vård av sjukdom som varat i minst tre månader. Med undantag av vårdartiklar som behövs för vård av en kronisk sjukdom, då vårdartiklar för egenvård kan delas ut redan före tidsfristen på tre månader (diabetesartiklar och stomiartiklar).

Vårdartiklarna för egenvård delas ut i det välfärdsområde där klienten har en vårdrelation till den grundläggande hälso- och sjukvården. Om en kund från ett annat välfärdsområde har överfört sin vårdrelation till den grundläggande hälso- och sjukvård till en hälsostation i Västra Nylands välfärdsområde får han eller hon också de vårdartiklar för egenvård som han eller hon behöver från Västra Nylands välfärdsområde. Klientens eget välfärdsområde fakturerar de vårdartiklar för egenvård som delats ut.

Remiss om vårdartiklar skrivs av den hälso- och sjukvårdspersonal som ansvarar för klientens vård, som skriver en remiss för avgiftsfria vårdartiklar. Det individuellt fastställda behovet av vårdartiklar antecknas i klientens vårdplan, och vårdpersonalen följer därefter regelbundet klientens behov av vårdartiklar.

När vårdartiklarna väljs på basis av klientens individuella behov och hälso- och sjukvårdspersonalens bedömning beaktas även upphandlingslagstiftning avseende konkurrensutsättning av vårdhjälpmedel och vårdartiklar. Om klienten vill ha en produkt som inte ingår i det urval som upphandlingen avser måste han eller hon själv skaffa den och betala för den. Undantag från utdelningsanvisningen övervägs klientspecifikt i en separat process.

Hälso- och sjukvården har ingen skyldighet att ge klienten vårdartiklar om behovet av dessa konstaterats utanför den offentliga hälso- och sjukvården. Den offentliga hälso- och sjukvården är inte heller skyldig att ersätta vårdartiklar som en person eller en försäkringsanstalt har beställt direkt av en varuleverantör. För beviljande av vårdartiklar för egenvård krävs en skriftlig remiss av hälso- och sjukvårdspersonalen, samt en individuell vårdplan, i enlighet med de gällande anvisningarna. En remiss eller vårdplan som registrerats inom den privata sektorn granskas innan den verkställs.

Klienter som vårdas på institution enligt långtidsbeslut omfattas inte av utdelningen av vårdartiklar. Däremot har klienter som bor i en hemlik miljö (t.ex. servicehus) rätt att få vårdartiklar i enlighet med sina vårdplaner.

Vårdartiklar för egenvård är avgiftsfria för klienten.

1.1 Remiss för vårdartiklar för egenvård

För att få avgiftsfria vårdartiklar behövs alltid en remiss. Remiss om vårdartiklar skrivs av hälso- och sjukvårdspersonalen, med beaktande av utdelningsanvisningen. Om det senare sker förändringar i klientens vård som påverkar typen av eller antalet vårdartiklar behövs alltid en ny remiss.

En remiss för avgiftsfria vårdartiklar ska innehålla följande uppgifter:

- Den medicinska orsaken, diagnosen (ICD-10-koden för den sjukdom som vårdartiklarna ska användas för). Vid behov kompletterande diagnoser
- Nuvarande medicinering
- Den uppskattade varaktigheten för vårdartiklarna (permanent eller tillfälliga).
- Produkt/märke samt nödvändiga REF-nummer.
- Antalet produkter. Antalet per dygn, vecka eller månad ska alltid anges i detalj.

- Vid behov storleken, till exempel längden på nålen till insulinpennan.
- Motivering om undantag görs. Motivering till varför antalet enligt anvisningen överskrids. Efter detta övervägs undantag från utdelningsanvisningen klientspecifikt i en separat process
- Vårdplatsen, särskilt om vårdplatsen inte är den egna hälsostationen.
- Underskrift av och kontaktuppgifter till hälso- och sjukvårdspersonalen.

Ofullständiga remisser returneras till sändningsenheten.

1.2 Registerföring av klienter

Klientrelationen och alla vårdartiklar som klienten fått, liksom deras antal, dokumenteras i det patientdatasystem som används.

1.3 Beställning

Beställning och leverans av vårdartiklar sker via den centraliserade utdelningen av vårdartiklar för egenvård, i första hand med elektroniska beställningsblanketter eller alternativt per telefon.

2 Vårdartiklar för diabetiker

Diabetesartiklar delas i huvudsak endast ut till klienter som har en diabetesdiagnos. Remiss om vårdartiklar skrivs av hälso- och sjukvårdspersonalen.

2.1 Blodsockermätare

En basmätare överläts till klienten. Om klienten använder flera olika mätare får han eller hon de teststickor han eller hon behöver för en mätare. Blodsockermätare överläts och byts ut vid behov.

Blodsockeruppföljningen hos kostbehandlade diabetiker sker i första hand i samband med mottagningsbesök.

Barnpatienters behov av mätare bedöms alltid individuellt inom specialistsjukvården, varefter man beviljar den/de mätare som behövs.

2.2 Teststickor för blodsockermätning

Daglig självuppföljning har inte påvisats ge någon extra nytta om HbA1c-värdet motsvarar målnivån och patienten inte använder läkemedel som ökar risken för hypoglykemi. Då är de viktigaste metoderna för egenkontroll är att regelbundet kontrollera vikt, midjemått och blodtryck.

Blodsockermätningar görs i samband med periodiska kontroller genom laboratorieundersökningar. Behovet av självmätningar varierar bland annat beroende på behandlingsform, glukosbalans, känslighet för hypoglykemi, dygnsrytm och patientens egen förmåga. Behovet, tidpunkten och de numeriska målen för egenmätningarna fastställs individuellt och i samarbete mellan vårdpersonalen och patienten inom diabetesvården.

Vårdplanen ska innehålla uppgifter om vårdbehovet, målet med vården, genomförandet av vården, vårdmetoderna (t.ex. medicinering, dagliga aktiviteter, livsstilsförändringar och frekvensen för mätning av blodglukos), stöd, uppföljning och bedömning (t.ex. följande mottagningsbesök med eventuella laboratorieprov). Remissen för

vårdartiklarna skrivs av hälsostationens läkare/sjukskötare/hälsovårdare som ansvarar för uppföljningen av vården.

Tabell 1.

Självmätning av glukoshalten och minimibehov av teststickor. Det individuella behovet av mätningar bedöms tillsammans med diabetesskötaren och läkaren och antecknas i vårdplanen.

Situation	Syfte	Tidpunkt för mätning	Målnivå för glukoshalten	Behov av teststickor per vecka	Behovets varaktighet
Långvariga behov					
Diabetiker med insulinbrist eller flerinjektionsbehandling	Upptäcka förändringar i glukosnivån	Mätning vid måltid: (före måltid och 2 timmar efter måltid) Mätning morgon och kväll: Mätning vid läggdags (3–4 timmar efter kvällsmat och följande morgon samt vid behov)	Förändring på högst 2–3 mmol/l	56	Permanent
Diabetes och endast basinsulin eller annan behandling som ökar risken för hypoglykemi	Upptäcka förändringar i glukosnivån	Mätning vid måltider och mätning morgon och kväll	Förändring på högst 2–3 mmol/l	21	Permanent
Diabetes och behandling som inte ökar risken för hypoglykemi	Upptäcka förändringar i glukosnivån	Mätning morgon och kväll och mätning vid måltider	Förändring på högst 2–3 mmol/l	Individuellt, 2–14	Permanent
Ytterligare behov					
Varierande dygnsrytm och livssituation	Fastställande av hyper- eller hypoglykemi	Mätning vid måltider, morgon och kväll, i samband med motion, vid sjukdom	En jämn glukoshalt	Individuellt	Individuellt

2.3 Teststickor för ketoämnen

Ges enligt individuellt behov till typ 1-diabetiker samt barn med svår epilepsi på basis av remiss från specialistsjukvården.

2.4 Blodprovstagare

En blodprovstagare överläts i enlighet med upphandlingsavtalet.

2.5 Lansetter för blodprovstagning

Överläts i enlighet med vårdplanen.

En blodprovslansett kan användas 1–6 gånger eller i 1–3 dygn under goda omständigheter.

2.6 Insulinsprutor och nålar till insulinpennor

Överläts i enlighet med vårdplanen. Byte av injektionsartiklar (nålar och sprutor) rekommenderas vid varje injektion.

2.7 Insulinpennor

Insulinpennor för långvarigt bruk delas ut för varje typ av insulin som ska injiceras i enlighet med garantitiden.

Om en insulinpenna tappas bort eller går sönder på grund av oförsiktighet måste klienten skaffa en ny penna själv.

Inga extra insulinpennor ges för resor. Engångssprutor med fasta nålar ges som reserv.

2.8 Artiklar för insulinpumpar

I regel skaffar klienten specialartiklar och tillbehör till sin insulinpump (pumpspecifika specialbatterier, bälten, väskor, selar, tejp/film, limborttagningsspray/servett och hudskyddsspray/servett) själv.

Följande artiklar delas ut:

Infusionsset	1–4 st./vecka
Insulinbehållare	1–4 st./vecka
Kanyler	2–3 st./vecka
Bälten, vid behov	1 st./år

2.8.1 Sensorer för diabetiker som använder insulinpump med sensor

De sensorer som delas ut är i linje med de senaste upphandlingsbesluten. Sensorerna delas ut enligt tillverkarnas driftstider enligt upphandlingsbesluten.

Diabetessjuka barn och unga som använder en insulinpump med sensor beviljas sensorer på remiss av en läkare inom specialistsjukvården (den offentliga hälso- och sjukvården).

Vuxna beviljas sensorer på remiss från specialistsjukvården, diabetescentrum eller från en diabetolog på hälsostationen.

2.8.2 System för blodsockerövervakning med sensor

Blodsockerövervakningssystem med sensor är främst avsett för diabetiker med insulinbrist som förbinder sig till behandling och drar nytta av den på rekommendation av en diabetolog eller diabetesspecialist.

De sensorer som delas ut är i linje med de senaste upphandlingsbesluten. Sensorerna delas ut enligt tillverkarnas driftstider enligt upphandlingsbesluten.

Man kan också byta tillbaka till fingertoppsmätning från blodsockerövervakning med sensor om mätmetoden inte längre är till nytta för patienten.

Sensorer ges med 3 månaders mellanrum, 6+7+6+7 sensorer/12 mån.

Övervakningssystemet är avsett för följande specialgrupper:

- Typ 1-diabetiker som har allvarlig hypoglykemi eller problematisk benägenhet för hypoglykemi
- Typ 1-diabetiker som planerar att bli eller är gravida (och ammande mödrar) som mäter blodsockret 8–10 gånger per dag.
- Patienter som får dialys eller fått organtransplantation (6 månader efter transplantationen).

Patienten ska åta sig att kontrollera sitt blodsocker, dvs. utföra sensormätning, mer än 6 gånger per dygn. På mottagningen övervakas patientens aktiva användning av avläsaren.

Glukossensorer delas i huvudsak inte ut för blodsockerövervakning för typ 2-diabetiker. Om det senare uppstår insulinbrist hos en typ 2-diabetiker ska detta antecknas i remissen med motiveringar som stöder diagnosen insulinbrist. Remissen behandlas därefter klientspecifikt i en separat process.

3 Urologiska vårdartiklar

Överlåts i enlighet med vårdplanen.

3.1 Urinkatetrar

Urinkatetrar, kvarliggande katetrar, specialkatetrar och subrapubiska katetrar delas ut i enlighet med vårdplanen.

Förbandskompress och hudtejp som placeras vid kateterns rot kan delas ut vid behov. Andra fästeanordningar bekostas av klienten.

3.2 Urinuppsamlingspåsar/tillbehör

I genomsnitt 1-2 urinuppsamlingspåsar delas ut till klienten per vecka. 1 benfäste/3 mån delas ut till klienten. 1 fastsättningsband/3 mån delas ut till klienten.

Benfästena och fastsättningsbanden är inte för engångsbruk och kan tvättas flera gånger.

3.3 Extern urinuppsamlare

Externa urinuppsamlare delas ut på remiss från specialistsjukvården.

För klienter som använder kateter eller inkontinensskydd kontinuerligt delas urinuppsamlare ut enligt individuellt behov.

3.4 Inkontinensskydd

Urininkontinens delas in i tre svårighetsgrader. Diagnosen och graden av inkontinens fastställs utifrån anamnesen och de kliniska undersökningsresultaten.

Grad 1, lindrig: Urinen läcker sällan eller vid ansträngning. Klienten skaffar produkten själv.

Grad 2, medelsvår: Vid medelsvår inkontinens läcker urinen flera gånger per dag och mängden är cirka 1,5 dl åt gången.

Grad 3, svår: Urinen läcker hela tiden oavsett position = total inkontinens (inkontinent).

Före långvarig användning av inkontinensprodukter ska man utreda om inkontinensen kan behandlas eller om den kan lindras på annat sätt (t.ex. fysioterapi, medicinering, operation). Klienten kommer därför inte nödvändigtvis att berättigas till vårdartiklar.

Inkontinensskydd beviljas i fall av daglig och kontinuerlig vätning hos personer som har diagnostiserats med medelsvår och svår urininkontinens och som har en kronisk organisk sjukdom eller en intellektuell funktionsnedsättning, då urininkontinensen har varat i minst tre månader.

Inkontinensskydd beviljas till barn över 4 år som vårdas för bland annat följande diagnosticerade långvariga sjukdomar:

- Intellektuell funktionsnedsättning som gör att man inte kan hålla sig torr (i remissen ska den mekanismen bakom inkontinensen förklaras tydligt).
- Primär neurologisk sjukdom som påverkar urinblåsan
- Tillstånd som leder till störning i ryggmärgens funktion.
- Störning i urinblåsans funktion som orsakats av medicinsk behandling (cancer i bäckenområdet, följdtilstånd av strålbehandling i bäckenområdet).
- diagnostiserad minnessjukdom
- Patienter som får vård i livets slutskede i hemmet.

Vanlig sängvätning berättigar inte till avgiftsfria inkontinensprodukter.

I regel ges 2–4 skydd/dygn.

Om klienten har en kvarliggande kateter eller subrapubisk kateter kan detta påverka antalet inkontinensskydd som beviljas. Inkobyxor beviljas utifrån diagnoserna i remissen som stöd för att klienten ska klara av att uträtta toalettbestyr utan hjälp.

Med en god planering behövs vanligtvis inte mer än tre till fyra (3–4) inkontinensskydd per dygn.

4 Avföringsinkontinens

Analtamponger delas ut på remiss från specialistsjukvården. Alternativt kan inkontinensskydd delas ut när avföringsinkontinens orsakas av en långvarig sjukdom/skada.

4.1 Tarmsköljningssystem

Tarmsköljningssystem delas endast ut med remiss från specialistsjukvården.

5 Artiklar för stomiskötsel/tillbehör

Delas ut individuellt på basis av remiss från specialistsjukvården.

5.1 Artiklar för tarmstomi

Stängda eller tömbara stomipåsar och skyddplattor för stomi delas ut i enlighet med vårdplanen.

5.2 Artiklar för urinstomi

Urinstomipåse och skyddsplatta delas ut i enlighet med vårdplanen.

5.3 Övriga stomiartiklar

Delas ut i enlighet med vårdplanen.

- Skyddspasta eller ring
- Hudskyddsspray eller hudskyddsservett
- Limborttagningsspray eller limborttagningsservett
- Stomibälte 1 st. / 3 mån

Artiklar som inte finns med i förteckningen över stomiartiklar bekostas av klienten.

6 Gastronomiartiklar

Tilldelas klientspecifikt enligt remiss från specialistsjukvården.

Sondmatningspumpar delas inte ut vid utdelningen av vårdartiklar för egenvård.

7 Trakeostomiartiklar

Tilldelas klientspecifikt enligt remiss från specialistsjukvården.

8 Övriga katetrar

Överlåts i enlighet med vårdplanen: rektalkatetrar, ileostomikatetrar, sugkatetrar och sugpåsar/sugslangar.

Sugutrustningen delas inte ut vid utdelningen av vårdartiklar för egenvård.

9 Syrgaskoncentrator och syrgasflaska

Syrgasbehandlingen inleds inom specialistsjukvården och klienten får låna en syrgaskoncentrator därifrån.

Om klienten behöver syrgas när han eller hon rör sig utanför hemmet hyr han eller hon syrgasflaskan själv med läkarintyg.

Utdelningen av vårdartiklar för egenvård delar ut grimma eller mask som klienten kan använda.

Klienten köper själv syrgasen och får därefter ersättning från FPA. För att ansöka om FPA:s ersättning ska klienten fylla i blankett SV 178 (Läkemedelskostnader som uppkommit i Finland).

Saturationsmätare samt de tillbehör som behövs delas inte ut vid utdelningen av vårdartiklar för egenvård.

Tillbehör (mask/grimma) för syrgasbehandling i hemmet avsedda för vård av patienter med migrän bekostas av klienten själv.

10 Medicinsk pump

För medicinska pumpar som sköts av klienten själv delar man ut infusions slang, spruta och adapter vid behov.

Utdelningen av vårdartiklar för egenvård delar inte ut batterier.

11 Artiklar för kontroll av INR-värde

För uppföljningen av antikoagulationsbehandling ges remsor och lansetter endast till barn (under 18 år).

12 Artiklar för central venkateter

Sterila förband och hudskyddsplattor delas ut i enlighet med vårdplanen.

13 CPAP-artiklar

Delas ut på basis av remiss, en mask och en slang för ett år. Filter 4 st. / år Fuktkammare delas ut vartannat år.

14 Dräneringsset för pleuravätska

Överlåts i enlighet med vårdplanen.

15 Vård i livets slutskede

Klienter som har fått ett beslut om vård i livets slutskede beviljas och överlåts de vårdartiklar enligt utdelningsanvisningen som anses underlätta vården och bidra till en så smärtfri vård som möjligt när vården i livets slutskede sker i klientens hem.

Produkter som inte tillhandahålls av vårdartikelenheten finns i anvisningens sista kapitel.

16 Övriga vårdartiklar

Beviljas och tillhandahålls enligt en separat process. Sårvårdsprodukter delas ut vi hälsostationen.

17 Artiklar som inte omfattas av utdelningen

Följande produkter överlåts inte inom ramen för den avgiftsfria utdelningen:

- Sängsskydd (s.k. kronikerblöjor).
- Skyddslakan, skyddsplast för sängen, glidlakan.
- Vanliga hygienprodukter, såsom schampo, tandkräm m.m.
- Droppskydd och skydd för lindrig inkontinens.
- Matlappar/matservetter.
- Tvättlappar, tvättkrämer eller våtservetter.
- Hygienhalare
- Bindor
- Skyddshandskar, skyddsförkläden.
- Urinflaskor, kateteriseringsset.
- Sterila instrument
- Tvättemulsioner/tvättkrämer.
- Rondsålar.
- Näsdukar, bomull osv.
- Medicinska behandlingsstrumpor/stödstrumpor.
- Huddesinfektionsmedel.
- Läkemedel eller produkter av läkemedelstyp, salvor, bedövningsgel, koksalt, lavemang, honung som används för sårvård, sårvårdslösningar osv.
- Kärn för farligt avfall
- Läkemedelsbehållare
- Batterier till mätare/apparater.
- Hjälpmedel.

Den vårdutrustning som vårdpersonalen behöver, t.ex. skyddshandskar och tvättlappar, bekostas av den avdelning som behandlar patienten.

Version: 2.0

Uppgjord och godkänd: 20.12.2024

Godkänd av: Anu Mustakari-Ilovuori